

Visie op zonne-energie

Gemeenten Druten & Wijchen

ONTWERP
januari 2020

Colofon

Uitgave:

Gemeente Druten & Wijchen
2020

Status:

Ontwerpversie

Vaststelling:

Collegebesluit d.d. [datum]

Opdrachtgevers:**Opgesteld door:****Vestigingsadres**

Schoenaker 10, 6641 SZ Beuningen

Telefoonnummer

024 - 675 23 56

Emailadres

info@burowaalbrug.nl

Website

www.burowaalbrug.nl

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	5
2.	Beleid	7
3.	Kansen, mogelijkheden en uitgangspunten	8
4.	Visie op zonne-energie	13
5.	Landschappelijke inpassing en kwaliteitsverbetering	18
6.	Beoordeling van initiatieven	26

Separate bijlagen

1. Landschapskaart
2. Visiekaart

"Zonne-energie is één van de duurzame energiebronnen waarop beide gemeenten graag willen inzetten."

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Het klimaat verandert. Dit zien we mondiaal, maar zeker ook op lokaal niveau. Denk aan zachtere winters, extremer weer, de zeespiegelstijging en de afname van ecologische waarden. Daarnaast moet de uitstoot van CO₂ teruggedrongen worden en is het gebruik van fossiele energiebronnen (en gas uit Groningen) eindig. De urgentie van de problemen maakt dat de energietransitie voortvarend opgepakt moet worden.

De nationale en Gelderse ambities - zoals vastgelegd in het Gelders Energieakkoord (GEA) - zijn om in 2050 energieneutraal te zijn. De gemeenten Druten en Wijchen hebben zich gecommitteerd aan het GEA. Beide gemeente beginnen met besparen, isoleren en dienen in de toekomst evenveel energie op te wekken als er wordt afgenomen. Zonne-energie is één van de duurzame energiebronnen waarop beide gemeenten graag willen inzetten. Met alleen kleinschalige productie op daken is het echter onmogelijk om energieneutraal te worden; ook meer grootschalige productie van duurzame energie is daadwerkelijk nodig. Dat er groeiende interesse is in het ontwikkelen van zonneparken blijkt uit de verschillende verzoeken die de gemeenten afgelopen jaar hebben ontvangen.

Deze beleidsvisie geeft aan waar de gemeenten Druten en Wijchen de opwekking van zonne-energie in de vorm van zonneparken mogelijk willen maken en vormt een uitwerking van reeds vastgesteld beleid. Via randvoorwaarden en aandachtspunten in deze beleidsnotitie wordt sturing gegeven aan initiatiefnemers om te komen tot kwalitatief hoogwaardige zonneparken, die op zorgvuldige wijze in het landschap zijn ingepast.

Dit beleidsdocument bepaald niet alleen waar initiatieven mogelijk zijn en onder welke voorwaarden, het is tevens een inspiratiedocument en dient als uitnodiging om met elkaar in gesprek te gaan.

1.2 Op weg naar 2030

Dat er groeiende interesse is in het ontwikkelen van zonneparken en dus haalbare business-cases zijn te realiseren, blijkt uit de verschillende verzoeken die de gemeenten Druten en Wijchen het afgelopen jaar hebben ontvangen. Beide gemeenten willen echter niet ad hoc besluiten en daarmee versnippering van de ruimte voorkomen. Vandaar dat een samenhangend afwegingskader is opgesteld, dat zowel de gemeenten als initiatiefnemer(s) inzicht geeft in de ruimtelijke haalbaarheid van ontwikkelingen op het vlak van zonne-energie.

In deze beleidsvisie geeft de gemeente aan wat haar visie op zonne-energie is en

welke gebieden binnen de gemeente kansrijk zijn voor de grootschalige opwekking van zonne-energie in de vorm van zonneparken. Via een uitnodigingskader - waarin randvoorwaarden en wensen zijn geformuleerd - wordt vervolgens sturing gegeven aan initiatiefnemers om te komen tot een kwalitatief hoogwaardig zonnepark, dat op zorgvuldige wijze wordt ingepast in het landschap. Binnen de kaders van deze visie hanteert de gemeente in principe een positieve grondhouding ('ja, mits'). Echter blijft het ook maatwerk. Er kunnen zich nog steeds specifieke omstandigheden en belangen voordoen, waardoor een specifieke ontwikkeling geen doorgang kan vinden (of juist wel). Vandaar dat het noodzakelijk blijft om vroegtijdig met de gemeente in contact te treden.

1.3 Reikwijdte

Deze beleidsvisie heeft betrekking op grootschalige zonneparken. Kleinere zonneparken voor eigen gebruik vallen buiten de beleidsvisie. Voor dergelijke zonneparken vindt een separate beoordeling plaats (maatwerk, deze worden ter besluitvorming voorgelegd aan het college), waarbij deze beleidsvisie wel als inspiratiebron gehanteerd wordt. De gemeente toetst aanvragen van kleinschalige zonneparken voor eigen gebruik dus in de geest van dit beleidsplan, maar kan vanwege specifieke omstandigheden van een locatie, omgeving of initiatief daarbij onderdelen/randvoorwaarden buiten beschouwing laten. Dit voorkomt enerzijds dat kleinschalige initiatieven onnodig 'belast' worden met voorwaarden die gezien de aard van een specifiek project niet aan de orde is (bijvoorbeeld het laten participeren van derden in een zonnepark terwijl de opwekking voor eigen gebruik is). Aan de andere kant wordt met het wel hanteren van andere voorwaarden/principes uit dit beleidsplan bijvoorbeeld versnippering van het landschap, doordat te veel kleinschalige initiatieven bij elkaar worden gerealiseerd, voorkomen. De omvang van een zonnepark moet passen in de maat en schaal van het landschap. Ook bij kleinschalige zonneparken blijft het noodzakelijk om vroegtijdig met de gemeente in gesprek te gaan.

Verder heeft deze beleidsvisie een doorlooptijd tot en met 2030, waarmee het gelijk oploopt met de Regionale Energie Strategie (RES) die op dit moment wordt opgesteld. Om energieneutraal te zijn is een langere doorlooptijd nodig. Echter willen de gemeenten nu nog niet vooruitlopen op de mogelijkheden op de lange termijn. Deze beleidsvisie is dan ook opgesteld op basis van de huidige inzichten en haalbare technieken. In de toekomst zullen deze technieken beter worden en komen er technieken voor energieopwekking bij. De gemeenten zullen dan ook met regelmaat de visie evalueren en zo nodig aanpassen om telkens aan te sluiten bij de nieuwste inzichten en mogelijkheden.

"De gemeente draagt haar steentje aan de energietransitie bij door de realisatie van zonnepanelen op haar eigen gemeentelijke gebouwen"

2 Beleid

2.1 Wijchen

Op 25 oktober 2018 heeft de gemeenteraad van Wijchen het 'Samen naar een duurzaam Wijchen energieplan op hoofdlijnen' vastgesteld. Het plan beschrijft de grote en kleine stappen die tot en met 2022 moeten worden gedaan om uiteindelijk energieneutraal te worden. Hiervoor zijn in dit plan 15 projectideeën opgenomen die door de gemeente of andere partijen de komende jaren worden uitgevoerd. De gemeente hanteert drie sporen:

- Besparen van energie: het beïnvloeden van het gedrag en het treffen van fysieke maatregelen die het fossiele energieverbruik voorkomen of verminderen.
- Aanpassen van het systeem: het veranderen van de fossiele energie systemen in onze directe woon- en werkomgeving en infrastructuur naar een schone en duurzame infrastructuur.
- Duurzaam opwekken: het realiseren van duurzame energieprojecten, zoals bijvoorbeeld met wind- en zonne-energie, biomassa, water en bodemwarmte.

In het energieplan is de ambitie opgenomen om minimaal 30 hectare netto aan zonneparken te realiseren in 2023 (dit is 1,2% van het grondgebied van de gemeente). Zodra deze ambitie is bereikt wordt de zonnevisie geëvalueerd en indien nodig bijgesteld.

2.2 Druten

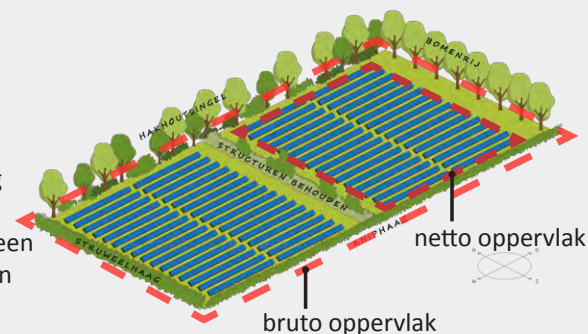
Op 25 oktober 2018 heeft de gemeenteraad van Druten de 'Routekaart naar een energieneutraal Druten in 2040' vastgesteld. De gemeente Druten pakt daarmee haar maatschappelijke verantwoordelijkheid in de energietransitie. Energieneutraal betekent dat alle in de gemeente benodigde energie duurzaam wordt opgewekt. Dit omvat alle maatregelen op het gebied van energiebesparing en opwekking van duurzame energie, gericht op het terugdringen van het gebruik van fossiele brandstoffen (aardgas, aardolie, kolen). Voor de gemeente Druten betekent dit dat alle benodigde energie, na energiebesparing, in de hele gemeente wordt opgewekt uit duurzame, ook wel hernieuwbare, energiebronnen. De routekaart geeft aan op welke wijze de gemeente Druten samen met haar inwoners, bedrijven en andere belanghebbenden haar ambitie wil bereiken. In de energiebehoefte die overblijft na energiebesparing

en kleinschalige duurzame energieproductie door zon op daken, kan worden voorzien door grootschalige energieproductie uit zon. Het gaat dan om zonnevelden op land of op water. In Druten is de potentie groot, groter dan het ingeschatte benodigde eigen energieverbruik in 2040. De gemeente heeft dus de luxe om keuzes te maken.

Er zijn in de afgelopen jaren al mooie resultaten met betrekking tot de energietransitie bereikt. En de initiatieven blijven komen; er liggen op het moment diverse verzoeken voor zonneparken en windturbines bij de gemeente. In de routekaart zijn de destijds bekende initiatieven voor zonne- en windenergie opgenomen. In totaal betreft het ruim 100 hectare zonnepark (één op water en zes op land). Zonne-energie op land en water heeft van de huidige coalitie de voorkeur boven windenergie. De gemeente zal dan ook ruimte geven aan deze initiatieven. Uitgaande van een opbrengst van 0,8 MWh per hectare is de potentie 80 MWh. Het totaal aan deze initiatieven is alleen inpasbaar door netverzwaring en/of door aanleg van lange kabeltracés naar andere invoerpunten (Tiel). Uitgaande van 0,8 MWh per ha opgesteld vermogen laat zich in de gemeente Druten op dit moment maximaal circa 50 ha (netto) aan zonneparken inpassen en aansluiten op het onderstation bij Puiflijk. In de routekaart heeft dus een afweging plaatsgevonden tussen de verschillende initiatieven.

Uit de 'Routekaart naar een energieneutraal Druten in 2040' volgt dat Druten tot 2023 50 hectare netto aan zonneparken wil realiseren (dit is 0,4% van het grondgebied van de gemeente). Zodra deze ambitie is bereikt wordt de zonnevisie geëvalueerd en indien nodig bijgesteld.

Een zonnepark heeft een bruto en een netto oppervlak. Het bruto oppervlak omvat het gehele park, inclusief de landschappelijke inpassing rondom de panelen. Het netto oppervlak omvat alleen de panelen met daartussen de onderhoudspaden.

3 Kansen, mogelijkheden en uitgangspunten

3.1 Kansen en mogelijkheden

De gemeenten Druten en Wijchen willen graag in 2040 energieneutraal zijn en daarvoor ook ruimte bieden. Tegelijk is er een veelvuldige vraag naar ruimte en moeten de verschillende ruimteclaims worden afgestemd. Om de ruimtelijke kwaliteiten te waarborgen is voor de ontwikkeling van zonneparken een helder kader nodig. Daarvoor hebben de gemeenten Druten en Wijchen gezamenlijk een visie opgesteld. Daarbij zetten zij in op twee sporen: enerzijds ruimte geven aan de markt voor de ontwikkeling van grootschalige zonneparken; en anderzijds het stimuleren van particuliere initiatieven. Dit betekent echter niet dat zonneparken zonder meer overal zijn toegestaan; er moet bewust worden omgegaan met de beschikbare ruimte in het buitengebied, de aanwezige landschappelijke waarden en de mogelijkheden die het netwerk biedt. Bij particuliere initiatieven hebben beide gemeenten dan ook een sterke voorkeur voor de plaatsing van zonnepanelen op daken ten opzichte van grondgebonden panelen.

Gebouwgebonden zonnepanelen (op daken en gevels)

De gemeenten Druten en Wijchen stimuleren het opwekken van zonne-energie met gebouwgebonden installaties op het eigen dak of via de huur van zonnepanelen op het dak van derden. De gemeente plaatst daarbij wel de kanttekening dat haar invloed hierop relatief beperkt is. Op belangrijke parameters, zoals de prijs van zonnepanelen en de prijs van stroom, heeft zij geen invloed. Ook in ruimtelijke zin is de invloed van de gemeente beperkt, aangezien het plaatsen van zonnepanelen op een gebouw in veel gevallen vergunning vrij mogelijk is. Wel wil de gemeente gebouweigenaren stimuleren én inspireren om te investeren in de plaatsing van zonnepanelen op hun gebouwen. Dit doet de gemeente bijvoorbeeld door het verstrekken van informatie en het verduurzamen van haar eigen vastgoed. Gebouwgebonden installaties vragen niet om een landschappelijke inpassing.

Grootschalige zonneparken

Omdat er niet voldoende dakoppervlak is om te voorzien in de energiebehoefte willen en moeten de gemeenten Druten en Wijchen ook ruimte bieden aan grondgebonden zonnepanelen in de vorm van zonneparken. Voor de ontwikkeling van grootschalige zonneparken ziet de gemeente vooral kansen voor de commerciële markt en coöperaties. Algemeen kan gesteld worden dat zonneparken die door ontwikkelaars worden gerealiseerd in de basis groter dan

2 MW zijn. Kleinere zonneparken zijn voor hen niet rendabel. Door ontwikkelaars worden zonneparken tot 6 MW gezien als kleinschalige zonneparken. Gemiddeld kan worden gerekend met de opwekking van 0,8 MW per hectare (Het aantal MW per hectare neemt de laatste jaren verder toe. De factor 0,8 MW/ha is de huidige geaccepteerde stand der techniek. Dit zal de komende jaren verder stijgen).

De komende jaren worden in Nederland steeds grotere parken ontwikkeld. Op dit moment is het grootste zonnepark ruim 30 hectare. Er zijn echter al concrete plannen voor parken van circa 100 hectare en groter. Dit neemt niet weg dat omwonenden een andere opvatting kunnen hebben over wat klein- of grootschalig is. Vandaar dat de gemeenten Druten en Wijchen het bestaande kavelpatroon als maatstaf hanteren voor dit onderscheid. De gemiddelde kavelmaten zijn (per landschapstype) benoemd in paragraaf 3.3.

De mogelijkheden vanuit het netwerk

De netbeheerder wil een betaalbaar, betrouwbaar en bereikbaar netwerk hebben. Daarnaast zien ze liever aanvragen voor geconcentreerde grootschalige zonneparken, dan kleine verspreid liggende zonneparken. Cablepooling - de combinatie zon en wind op dezelfde aansluiting, beide zijn complementair aan elkaar - wordt zoveel mogelijk gestimuleerd, maar de netbeheerder zal dit niet afdwingen. Van belang is dat de netbeheerder vroegtijdig betrokken wordt bij initiatieven, zodat gezamenlijk kan worden gestreefd naar optimalisatie (ruimtelijk en financieel) van het plan in relatie tot de aanwezige danwel de noodzakelijke uitbreidingen/verzwaringen van het netwerk. In het energienetwerk zijn er verschillende aansluitmogelijkheden:

- Op de middenspanningsringen zijn aansluitingen tot 2 MW mogelijk. Deze bevinden zich in het algemeen langs de lokale 'verkeersaders', dus met name in en de nabijheid van de bebouwde omgevingen.
- Voor aansluitingen tot 10 MW zijn schakel-, regel- en onderstations het geschikte netvlak.
- Voor aansluitingen > 10 MW komen alleen de onderstations in aanmerking en daar waar aansluitcapaciteit beschikbaar is in het geschikte net-vlak. Mogelijk zijn aanpassingen of uitbreidingen nodig om in de transportcapaciteit te kunnen voorzien. De dichtstbijzijnde onderstations zijn Teersdijk en Puiflijk. Bij Teersdijk is er nog voldoende capaciteit en ruimte voor uitbreiding, in Puiflijk is de capaciteit van het station kleiner.

De mogelijkheden vanuit de landbouwstructuur

Agrarische bedrijfsvoering maakt onlosmakelijk onderdeel uit van het buitengebied van Wijchen en Druten. Bij de beoordeling van de aanvragen voor zonneparken wordt dan ook niet alleen gekeken naar de individuele percelen, maar ook het functioneren (en de ontwikkeling) van het landbouwgebied als geheel. Clustering van zonneparken en situering vooral aan de randen van aaneengesloten landbouwstructuren strekt daarbij vanuit dit belang tot aanbeveling.

ZLTO heeft aangegeven graag aan de voorkant mee te willen denken om gezamenlijk tot de juiste locatie en inpassing te komen. Daarbij zien zij ook kansen voor boeren die geen opvolging hebben en/of met asbestsanering te maken hebben. Door het benutten van de dakvlakken en eventueel de onbebouwde gronden (al dan niet na sloop bebouwing) binnen het bouwvlak van het agrarisch bedrijf biedt dit financiële mogelijkheden om oneigenlijk gebruik van de bebouwing/gronden (ondermijning) te voorkomen. Zo mogelijk kunnen de agrarische bedrijven met elkaar worden verbonden (smartgrid). Verder wordt bij realisatie van zonneparken aandacht gevraagd voor de bodem (bodemleven), zodat de gronden na het weghalen van het zonnepark zo snel als mogelijk weer agrarisch gebruikt kunnen worden.

De gemeenten vragen dan ook aan initiatiefnemers om niet alleen met omwonenden maar ook met de in de omgeving aanwezige agrarische bedrijven en grondeigenaren in gesprek te gaan. Indien in een bepaald gebied meerdere initiatiefnemers een zonnepark willen realiseren, vinden deze gesprekken bij voorkeur gecombineerd plaats om zo gezamenlijk tot de meest ideale oplossing te komen. Door ook een totaalplan te maken voor de gehele levenscyclus worden afspraken gemaakt over de situatie na de ontmanteling van een zonnepark.

Bundeling of spreiding

Vanuit het energienetwerk en de landbouwstructuur is bundeling van zonneparken gewenst. Concentratie van zonnenvelden kan ook vanuit landschappelijk oogpunt verrommeling en versnippering voorkomen, echter is dit mede afhankelijk van het landschapstype en de specifieke omgevingskenmerken. In sommige gevallen kan het juist wenselijk zijn zonneparken zoveel mogelijk te spreiden. De gemeenten kiezen er daarom bewust voor geen specifiek gebied aan te wijzen waar zonneparken geconcentreerd moeten worden. Op deze

manier worden de mogelijkheden bepaald door de maat en schaal van het landschap en blijft het mogelijk om maatwerk te leveren, mede afhankelijk van de mogelijkheden die het netwerk en de landbouwstructuur bieden. Tot slot worden daarmee naast de 'lasten' ook de 'lusten' verdeeld.

Bundeling van zonnenvelden moet dus breder worden opgevat en hoeft er ook niet toe te leiden dat zonneparken direct naast elkaar worden gerealiseerd, maar bijvoorbeeld geconcentreerd in een bepaalde zone. Van belang is in ieder geval dat er zonneparken worden gerealiseerd die passen bij de maat en schaal van het landschap en de kenmerken en kwaliteiten van die omgeving.

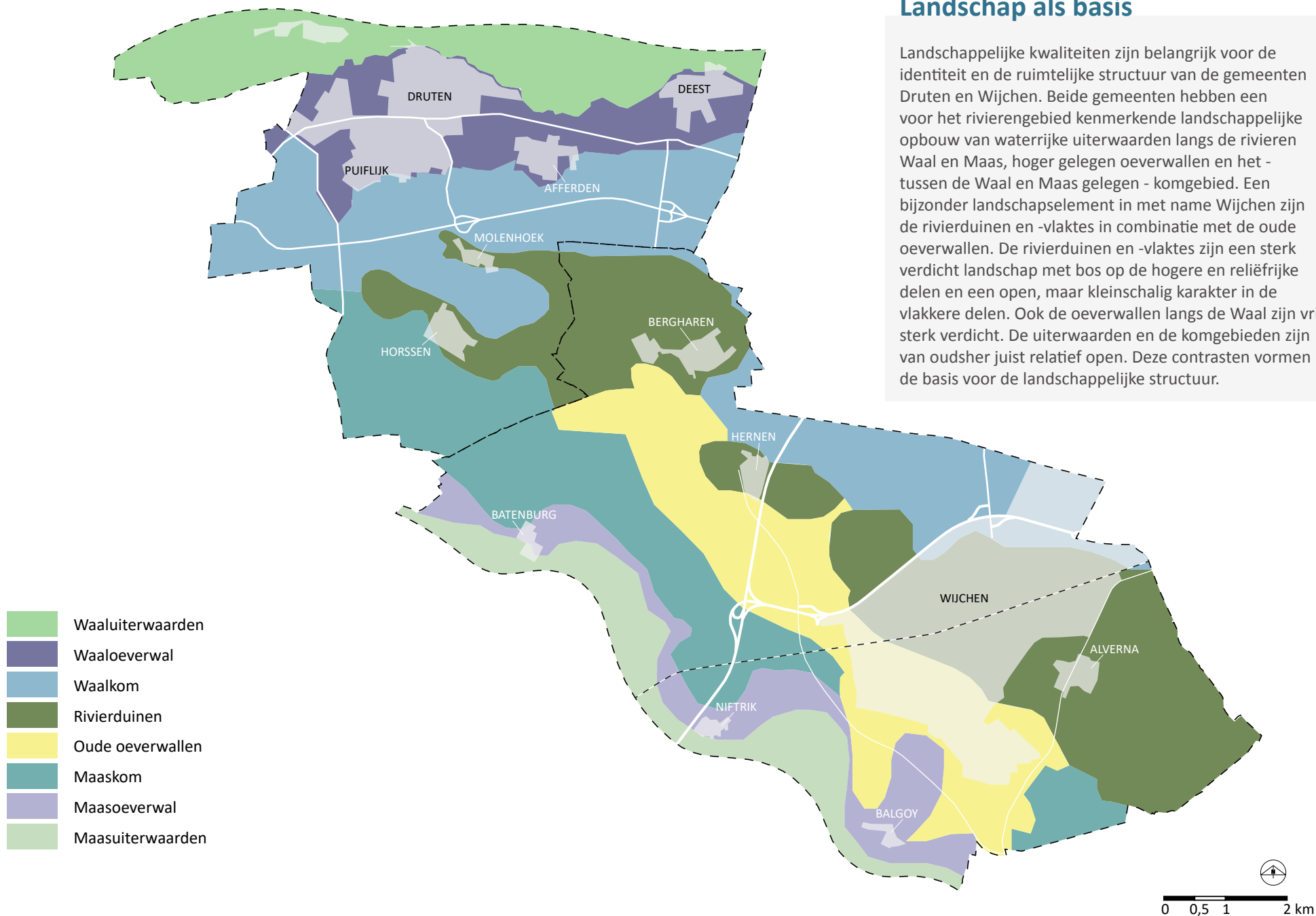
3.2 Draagvlak & participatie

De gemeenten Druten en Wijchen laten zich inspireren door de provincie geformuleerde adviezen en onderschrijft het belang van communicatie, draagvlak en (financiële) participatie. Zie ook de publicatie 'Tien adviezen voor zon en wind in Gelderland (GNMF)'.

De ervaring leert dat een goede landschappelijke inpassing en vroege betrokkenheid van omwonenden en andere belanghebbenden van groot belang is voor het creëren van voldoende draagvlak voor nieuwe zonneparken. Bij het ontwerpen van een zonnepark moet rekening worden gehouden met de schaal en het karakter van de omgeving. Door de relatief geringe hoogte van zonnepanelen is een zorgvuldige landschappelijke inpassing goed mogelijk. Door de wensen van omwonenden en de coöperatie te laten landen in het ontwerp, wordt de betrokkenheid vergroot en de kans op bezwaren verkleind. Ook financiële participatie van omwonenden en de realisatie van andere wensen van omwonenden en/of de energiecoöperatie, kan bijdragen aan het creëren van draagvlak. Denk hierbij aan het mogelijk maken van recreatief (mede)gebruik van het zonnepark, een omgevingsfonds, het aanleggen van nieuwe natuur of een landschappelijke kwaliteitsverbetering. Ook kan een bijdrage worden geleverd aan maatschappelijke doelen. Daarbij kan gedacht worden aan de afzet van de opgewekte zonne-energie aan een kern of een maatschappelijke, recreatieve en/of sportvoorziening ten behoeve van de lokale gemeenschap. Verder kan gedacht worden aan projecten waarin bewoners participeren of zelfs initiëren middels energiecoöperaties (streven is 50% participatie conform het Energieakkoord).

Landschap als basis

Landschappelijke kwaliteiten zijn belangrijk voor de identiteit en de ruimtelijke structuur van de gemeenten Druten en Wijchen. Beide gemeenten hebben een voor het rivierengebied kenmerkende landschappelijke opbouw van waterrijke uiterwaarden langs de rivieren Waal en Maas, hoger gelegen oeverwallen en het -tussen de Waal en Maas gelegen - komgebied. Een bijzonder landschapselement in met name Wijchen zijn de rivierduinen en -vlaktes in combinatie met de oude oeverwallen. De rivierduinen en -vlaktes zijn een sterk verdicht landschap met bos op de hogere en reliëfrijke delen en een open, maar kleinschalig karakter in de vlakkere delen. Ook de oeverwallen langs de Waal zijn vrij sterk verdicht. De uiterwaarden en de komgebieden zijn van oudsher juist relatief open. Deze contrasten vormen de basis voor de landschappelijke structuur.

3.3 Landschap als basis

Oeverwallen

Op de oeverwallen van de Waal en Maas is een zeer karakteristiek bebouwingspatroon ontstaan, met een grote mate van ruimtelijke afwisseling. De Waaloeverwallen zijn tamelijk breed, maar de verbondenheid met de Waal is over het algemeen groot. In tegenstelling tot de Waaloeverwallen zijn de Maasoeverwallen betrekkelijk smal en liggen als een lange, bochtige strook langs de Maas. De Waaloeverwal kenmerkt zich door een samenspel van bebouwingslinten, dorpen, weiden en boomgaarden in onregelmatige patronen. Door de breedte van de oeverwal en de aanwezige hoofdinfrastructuur zijn de dorpen tamelijk groot en is de oeverwal verdicht met bebouwing. De Maasoeverwal is betrekkelijk smal, waardoor er slechts kleine dorpen met relatief grote afstand van elkaar liggen. Bij dijkverzwaringen aan het eind van de 20^e eeuw zijn veel kleine bochten in de Maasdijk afgesneden. De afgesneden bochten zijn (meestal buitendijks) nog herkenbaar. Het geheel is minder kleinschalig en verdicht dan de Waaloeverwallen. De kavelstructuur van de oeverwallen is veelvormig en kleinschalig – circa 2 tot 3 ha - met enkele grotere kavels tot 10 ha.

Komgebied

De Waal- en Maaskommen worden - in tegenstelling tot de andere landschapstypen - gekenmerkt door een grote mate van openheid en grootschaligheid. De Waalkommen zijn rationeel verkaveld, grootschalig en rechthoekig van karakter en haaks op de waterlopen door het gebied. De agrarische percelen in de Waalkommen zijn hoofdzakelijk in gebruik als weiland, dit in tegenstelling tot de Maaskommen, waar sprake is van een meer divers gebruik. De verkaveling in de Maaskommen is ook minder grootschalig en bestaat uit blokken en stroken (overwegend) haaks op de Maas. De kavelstructuur in de Maas- en Waalkommen is duidelijk groter dan op de oeverwal met een kavelmaat van gemiddeld 8 ha (6 tot soms 15 ha).

Rivierduinen

De rivierduinen en -vlaktes liggen als een rij bijzondere gebieden in het rivierenland. Het landschapstype is op verschillende plaatsen onderbroken doordat oude rivierlopen het zand hebben weggeschuurd of het met sediment hebben afgedekt. De overgangen naar andere landschapstypen, met name

de komgebieden, is in het gebied duidelijk zichtbaar. Het landschap is sterk verdicht met bos op de hogere en reliëfrijke delen en heeft een open maar kleinschalig karakter in de vlakkere delen. Het gebied wordt gekenmerkt door een zeer onregelmatige mozaïek verkaveling, afgewisseld door bosrijke delen. De kavelmaat is betrekkelijk klein, tot ongeveer 2 ha.

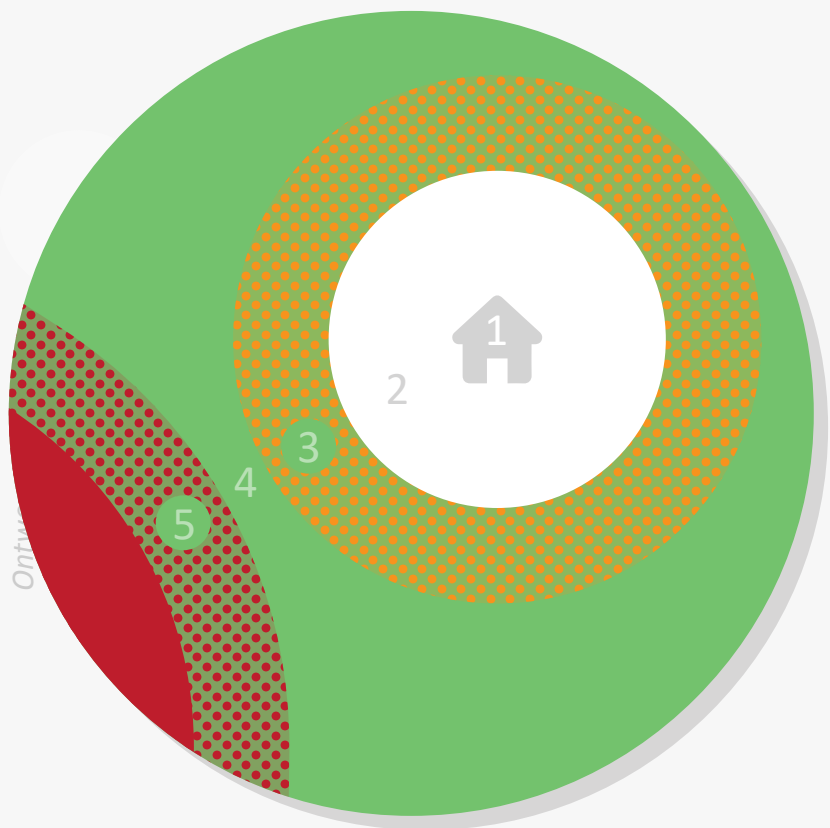
Oude oeverwallen

Tussen de rivierduinen en de Maaskommen zijn de oude oeverwallen gelegen. De overgang naar de rivierduinen is markant door het contrast tussen open en besloten. De overgang naar de Maaskommen is minder opvallend. Het oude oeverwallen landschap heeft zowel grootschalige als ook kleinschalige componenten, maar overal overheerst de openheid. Door de weidsheid lijkt het type op de komgronden maar de veelvormigheid van de verkaveling is groter. De gemiddelde kavelmaat is 6 hectare (4 tot 10 ha).

Uiterwaarden

Een bijzondere kwaliteit is de ligging tussen de twee verschillende rivieren. Het contrast tussen de binnendijks gelegen oeverwallen en de uiterwaarden buitendijks is groot, de dijk vormt een scherpe grens. Vanaf de dijken kunnen weidse uitzichten worden beleefd. De uiterwaarden van Waal en Maas verschillen sterk van elkaar. De Waaluitwaarden zijn afwisselend breed en smal, bosrijke delen wisselen af met open graslanden. Door de kleiwinning is er een onregelmatig reliëf ontstaan met hoger en lager gelegen delen. Meerdere voormalige steenfabrieken in de uiterwaarden zijn in gebruik als industriële complexen. De Maasuitwaarden hebben een eigen karakter. Het grondgebruik bestaat er, in tegenstelling tot andere uiterwaarden, uit agrarische akkers. Het beeld is erg open en de uiterwaarden kunnen vanaf de dijk worden overzien. Het glooiende landschap herbergt vele oude stroombedden; in de 20e eeuw zijn bij dijkverzwaringen veel Maasmeanders afgesneden.

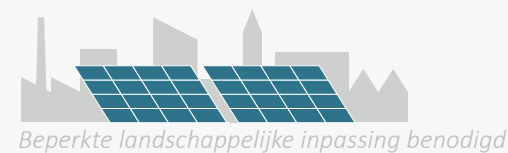
Gebiedstype	Gemiddelde kavelmaat
Oeverwallen	2 - 3 ha
Komgebieden	8 ha (bandbreedte 6 tot 15 ha)
Rivierduinen	tot 2 ha
Oude oeverwallen	6 ha (bandbreedte 4 - 10 ha)

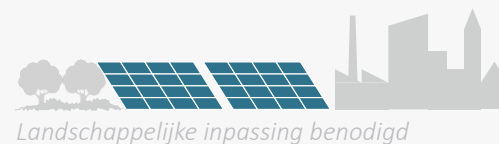
Gebouwgebonden zonnepanelen
op daken en gevels

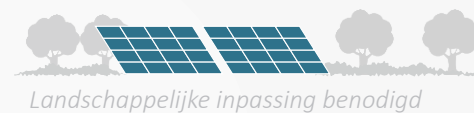
Grond- of watergebonden zonnepanelen
binnen bestaand stedelijk gebied

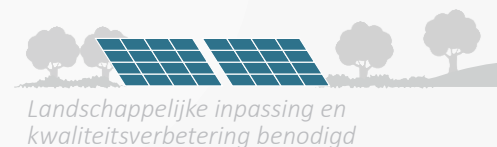
Grond- of watergebonden zonnepanelen
nabij bestaand stedelijk gebied (nee, tenzij...)

Grond- of watergebonden zonnepanelen
in het buitengebied (ja, mits..)

Grond- of watergebonden zonnepanelen
nabij de rivierduinen (nee, tenzij...)

4 Visie op zonne-energie

De gemeentelijke visie op zonne-energie heeft een uitnodigend karakter, maar bevat tegelijkertijd de nodige spelregels waaraan voldaan moet worden. De beoordeling van concrete initiatieven is sterk afhankelijk van de gekozen locatie: matcht het initiatief met de eigenschappen en kwaliteiten van de betreffende plek? De beoordeling van een concreet initiatief is dan ook altijd maatwerk. De gemeenten Wijchen en Druten leggen de bal bij initiatiefnemers, zij moeten een passend voorstel presenteren. De voorliggende visie biedt hiervoor de nodige handvatten.

De gemeenten Druten en Wijchen hanteren het principe van uitnodigingsplanologie; de gemeente faciliteert initiatieven vanuit de markt en de omgeving, behoudt de regie, maar neemt niet de leiding. Om hier sturing aan te geven is een uitnodigingskader ontwikkeld (zie pagina 16), waarin op hoofdlijnen is beschreven aan welke voorwaarden en wensen nieuwe initiatieven voor zonneparken moeten voldoen. Initiatiefnemers worden uitgenodigd plannen in te dienen op basis van dit uitnodigingskader. Voldoet een initiatief niet of beperkt aan de gestelde voorwaarden, dan wordt in principe geen medewerking verleend. Het is en blijft maatwerk. Met de voorwaarden en wensen in het uitnodigingskader is bedoeld sturing te geven aan initiatiefnemers om te komen tot een kwalitatief hoogwaardig zonnepark. Maar inpassing van een zonnepark blijft maatwerk.

4.1 Zonneschijf

Bij het toepassen van de voornoemde benadering hanteren beide gemeenten de zogenaamde 'zonneschijf'. Deze schijf maakt onderscheid in vijf zones:

- Zone 1: Gebouwgebonden zonnepanelen (op daken en gevels);
- Zone 2: Grondgebonden zonnepanelen binnen bestaand stedelijk gebied;
- Zone 3: Grondgebonden zonnepanelen direct grenzend aan stedelijk gebied
- Zone 4: Grondgebonden zonnepanelen in het buitengebied
- Zone 5: Grondgebonden zonnepanelen nabij de rivierduinen

De verschillende zones van de zonneschijf zijn doorvertaald naar de visiekaart, die op pagina 14 is weergegeven en als bijlage bij het visiedocument is opgenomen.

De gemeenten Druten en Wijchen hebben een positieve grondhouding als het gaat om de ontwikkeling van zonneparken en hanteren daarbij een 'ja, mits' benadering. Dat betekent dat zonneparken in principe mogelijk zijn, mits voldaan wordt aan de voorwaarden zoals geformuleerd in het uitnodigingskader op hoofdlijnen. Ingediende aanvragen van initiatiefnemers worden kwalitatief beoordeeld op het plan van aanpak, dat in ieder geval een omgevingsanalyse, landschappelijke analyse en aanpak ten aanzien van participatie/coöperatie en financiële compensatie bevat.

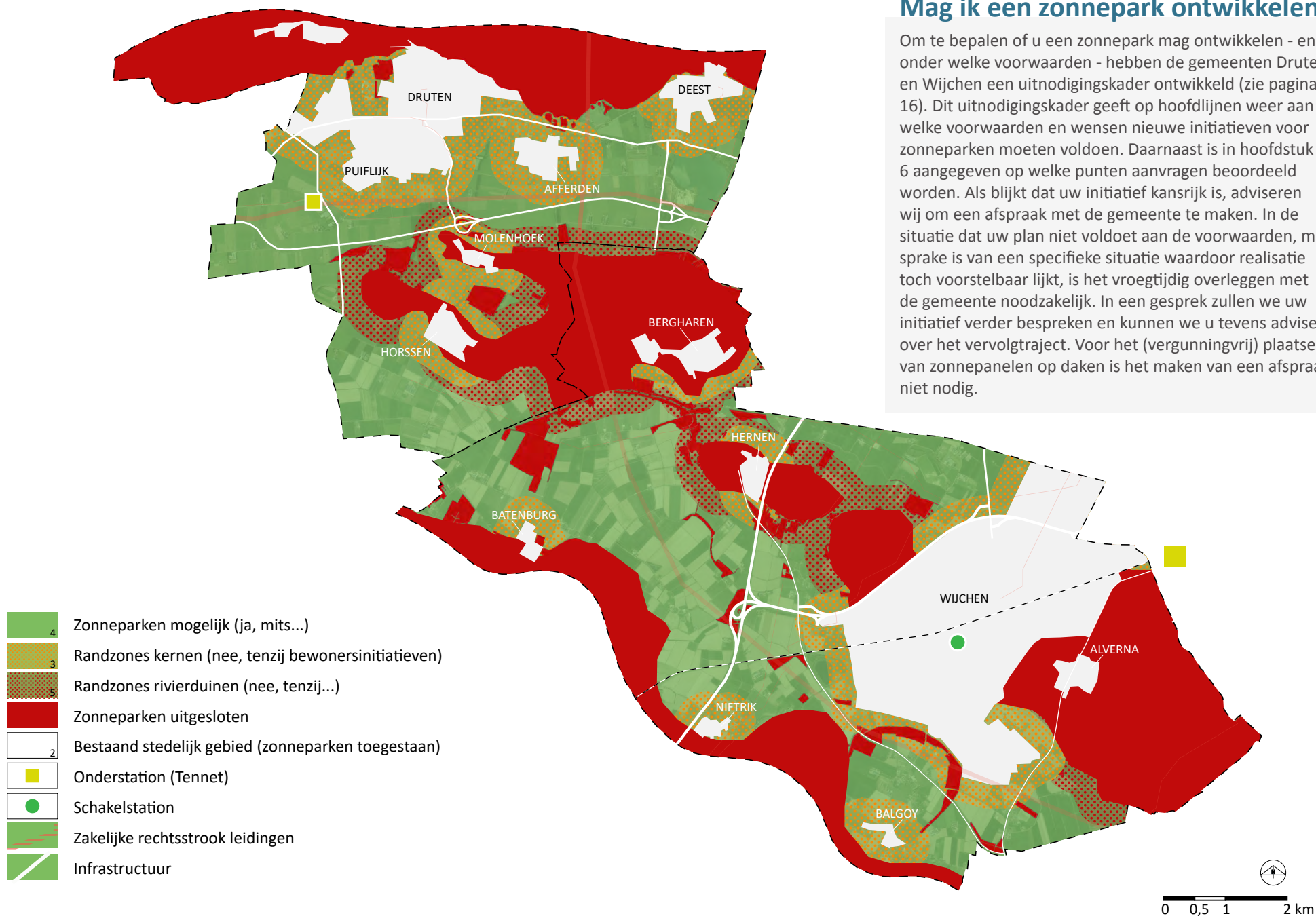
Ondanks de positieve grondhouding van beide gemeenten, zijn er tevens gebieden waar de ontwikkeling van zonneparken op voorhand niet mogelijk is of een 'nee, tenzij' regime geldt. Het gaat daarbij om gebieden die vallen in het Gelders Natuurnetwerk en/of Natura2000-gebied, alsmede de rivierduinen en (uiterwaarden van de) Maas en Waal.

Desondanks kunnen zich ook hier (locatie)specifieke omstandigheden voordoen, waardoor de realisatie van een zonnepark toch mogelijk is of het toepassen van bepaalde gebieds- of inrichtingscriteria onredelijk uitpakt in individuele gevallen (hardheidsclausule). Zoals gezegd, blijft de realisatie van een zonnepark maatwerk.

Om wildgroei te voorkomen en aandacht te houden voor andere belangen (o.a. voedselproductie, omwonenden, natuur en landschap) en innovaties, maximaliseren de gemeente Druten en Wijchen de realisatie van zonneparken tot en met 2023 op respectievelijk 50 en 30 hectare netto. Op het moment dat de ingekomen aanvragen de voornoemde quota overtreffen worden deze in de wachtrij geplaatst. Deze wachtrij kan doorschuiven wanneer aanvragen deels of helemaal afvallen. Beide gemeenten behouden zich het recht te prioriteren in de initiatieven die doorschuiven vanuit de wachtrij. Het aanbrengen van een quotum biedt de mogelijkheid om de behaalde resultaten te evalueren, waar nodig bij te stellen en aanvullende/nieuwe ambities te stellen.

Mag ik een zonnepark ontwikkelen?

Om te bepalen of u een zonnepark mag ontwikkelen - en onder welke voorwaarden - hebben de gemeenten Druten en Wijchen een uitnodigingskader ontwikkeld (zie pagina 16). Dit uitnodigingskader geeft op hoofdlijnen weer aan welke voorwaarden en wensen nieuwe initiatieven voor zonneparken moeten voldoen. Daarnaast is in hoofdstuk 6 aangegeven op welke punten aanvragen beoordeeld worden. Als blijkt dat uw initiatief kansrijk is, adviseren wij om een afspraak met de gemeente te maken. In de situatie dat uw plan niet voldoet aan de voorwaarden, maar sprake is van een specifieke situatie waardoor realisatie toch voorstelbaar lijkt, is het vroegtijdig overleggen met de gemeente noodzakelijk. In een gesprek zullen we uw initiatief verder bespreken en kunnen we u tevens adviseren over het vervolgtraject. Voor het (vergunningvrij) plaatsen van zonnepanelen op daken is het maken van een afspraak niet nodig.

Zone 1: op daken

De gemeenten Druten en Wijchen hebben beide een sterke voorkeur voor het opwekken van zonne-energie met gebouwgebonden installaties op het eigen dak of via de huur van zonnepanelen op het dak van derden. De invloed van gemeenten hierop is relatief beperkt. Op belangrijke parameters, zoals de prijs van zonnepanelen en de prijs van stroom, hebben zij geen invloed. Ook in ruimtelijke zin is de invloed van de gemeente beperkt, aangezien het plaatsen van zonnepanelen op een gebouw in veel gevallen vergunningvrij mogelijk is. Wel willen de gemeente Druten en Wijchen gebouweigenaren stimuleren én inspireren om te investeren in de plaatsing van zonnepanelen op hun gebouwen. Dit doen beide gemeenten bijvoorbeeld door het verstrekken van informatie en het verduurzamen van hun eigen vastgoed. Gebouwgebonden installaties vragen niet om een landschappelijke inpassing.

Zone 2: bestaand stedelijk gebied

Het bebouwd gebied van Druten, Wijchen en de kerkdorpen zijn aangemerkt als 'bestaand stedelijk gebied'. Omdat er niet voldoende dakoppervlak beschikbaar is om te voorzien in de energiebehoefte willen de gemeenten Druten en Wijchen ook graag grondgebonden zonnepanelen in de vorm van zonneparken mogelijk maken. Door de opwekking van zonne-energie in bestaand gebied te stimuleren en faciliteren, wordt het ruimtebeslag van zonneparken in het buitengebied verkleind.

Met de realisatie van grondgebonden zonneparken binnen bestaand stedelijk gebied kan (tijdelijk) invulling worden gegeven aan braakliggende of niet-langdurig in gebruik zijnde terreinen, waaronder braakliggende kavels op bedrijventerreinen of andere onbenutte percelen in de dorpen die op korte of middellange termijn geen invulling krijgen. Als onderdeel van deze zone kan ook gedacht worden aan de realisatie van grondgebonden panelen binnen agrarische bouwvlakken.

Binnen bestaand stedelijk gebied zijn daarnaast volop kansen aanwezig voor meervoudig ruimtegebruik. Bijvoorbeeld door de toepassing van een 'zonnedak' waaronder geparkeerd kan worden, of het combineren van infrastructuur - zoals fietspaden of geluidschermen - met zonnecellen of lijnopstellingen. De landschappelijke inpassing binnen zone 2 richt zich hoofdzakelijk op de

perceelsgrens die grenst aan openbaar toegankelijk gebied.

Zone 3: randzone kernen

De productie van duurzame energie is niet volledig op te lossen binnen bestaand stedelijk gebied. De ontwikkeling van zonneparken in het buitengebied is dan ook noodzakelijk om energieneutraal te kunnen worden. Daarbij hebben locaties direct grenzend aan bestaand stedelijk gebied als voordeel dat de afnemers van de energie (postcoderoos) of zelfs de eigenaren van het zonnepark (energie coöperatie) nabij zijn. Ook zijn er meer aansluitpunten op het bestaande netwerk voorhanden. Aangezien dergelijke randzones vaak gebruikt worden als stedelijk uitloopgebied (overgang van dorp naar buitengebied) en sprake kan zijn van veel verschillende belangen en wensen, hebben de gemeenten Druten en Wijchen rondom de kernen (400 meter) de voorkeur voor bewonersinitiatieven. Doordat bewoners zelf het initiatief nemen en profijt hebben van (hun) zonnepark, zal ook het draagvlak voor de realisatie groter zijn. Om de acceptatie van zonneparken nabij stedelijk gebied te vergroten, dient het zonnepark landschappelijk ingepast te worden. Daarmee kan een bijdrage worden geleverd aan het versterken van de ruimtelijke kwaliteit van deze randzones en de ontwikkeling van andere gewenste waarden (verbinden van ruimtelijke opgaven). Er geldt dus een extra inspanningsverplichting op het gebied van landschappelijke inpassing ten opzichte van zone 2.

De maat en schaal van zonneparken in de zone direct grenzend aan bestaand stedelijk gebied moet aansluiten bij de omgeving. Er zal veelal sprake zijn van een lokale schaal en eigenaarschap. Daarbij geldt als uitgangspunt dat er een balans moet worden gezocht tussen de productie en de afname van zonne-energie in de omgeving.

Zone 4: zonneparken mogelijk

Vanwege de netto-behoefte aan zonneparken komen ook grondgebonden opstellingen in het overige buitengebied in beeld. Voor dit gebied hanteren de gemeente Druten en Wijchen een 'ja, mits' benadering. Voorwaarde voor initiatieven in het buitengebied is dat ze moeten passen in de maat en schaal van het betreffende landschapstype, geen afbreuk doet aan specifieke omgevingskenmerken- en kwaliteiten, kunnen rekenen op zowel een goede landschappelijke inpassing, alsmede betrokkenheid en breed maatschappelijk

Uitnodigingskader op hoofdlijnen

RUIMTELIJK

Het landschap verandert. Wat willen we behouden en wat willen we (waar) ontwikkelen?

Het initiatief is gelegen in een gebied waar zonneparken zijn toegestaan (zie visiekaart; kaartbeeld 2.2)

De landschappelijke structuur en het verkavelingspatroon blijven behouden

Het initiatief sluit in maat en schaal aan bij de omgeving c.q. het landschapstype:

- De oeverwallen: max. één kavel
- Komgebieden: min. één kavel
- De oude overwallen: min. één kavel

Het initiatief voorziet in een landschappelijke inpassing (ontwikkeling landschap en groen)

Een initiatief in het buitengebied (zone 5 van de zonneschijf) voorziet in een landschappelijke kwaliteitsverbetering

De hoogte en vormgeving van grondgebonden panelen is afgestemd op de omgeving c.q. het landschapstype

Stimuleren biodiversiteit en dubbelgebruik

Groenvoorzieningen langs recreatieve routes

Realisatie van nieuwe routes

JURIDISCH-PLANOLOGISCH

De huidige bestemmingsplannen staan grootschalige energieproductie niet toe. Onder welke voorwaarden kunnen en willen we hier medewerking aan verlenen?

VOORWAARDEN

De initiatiefnemer moet aantonen dat sprake is van een goede ruimtelijke ordening

Het initiatief leidt niet tot hinder door spiegeling / flikkering / weerskaatsing van zonlicht

De hoogte van de constructies wordt in basis beperkt tot 2 meter conform het 'nee, tenzij'-principe

Er worden afspraken gemaakt met de gemeente over de (eventuele) tijdelijkheid van een zonnepark

Initiatiefnemers maken afspraken met de gemeente over de gehele levenscyclus van het initiatief (aanleg, onderhoud, beheer, afbraak en herinrichting van de locatie)

WENSEN

Zo veel mogelijk voorkomen van hinderlijke situaties (behoud woon- en leefklimaat)

MAATSCHAPPELIJK

Met energieproductie wordt geld verdiend. Op welke wijze komt de opbrengst ten goede aan het gebied?

De initiatiefnemer betreft omwonenden en andere belanghebbenden vroegtijdig bij de planvorming

De initiatiefnemer maakt inzichtelijk wat de betekenis is voor de agrarische structuur en het energienetwerk

De initiatiefnemer dient voldoende mogelijkheden te bieden voor participatie/omgevingsfonds/energiecoöperatie

Ruimhartige omwonendenregeling die planschadeprocedures kan voorkomen

Ruimhartige grondvergoedingen

draagvlak vanuit de directe omgeving. Naast omwonenden, dient tevens rekening te worden gehouden met de gevolgen van het zonnepark op de landbouwstructuur.

Zone 5: randzone rivierduinen en -vlaktes

De rivierduinen vormen een bijzonder landschapstype binnen de gemeenten Druten en Wijchen. Binnen dit landschapstype zijn zonneparken niet gewenst. Op diverse plaatsen in de gemeenten is de overgang van de rivierduinen naar de omliggende (kom)gebieden duidelijk waarneembaar in het landschap. Om deze kwaliteit te waarborgen geldt voor de zone rondom de rivierduinen (400 meter) een 'nee, tenzij' principe. Dat betekent dat zonneparken in principe niet zijn toegestaan, tenzij specifieke omstandigheden, een goede landschappelijke inpassing én een landschappelijke kwaliteitsverbetering voldoende aanleiding geven hiervan af te wijken. Ook moeten ze kunnen rekenen op betrokkenheid en breed maatschappelijk draagvlak vanuit de omgeving.

In hoofdstuk 5 is verwoord wat de gemeenten Druten en Wijchen verstaan onder een landschappelijke kwaliteitsverbetering. Zonneparken in de randzone rond de rivierduinen zijn echter altijd maatwerk, daarom wordt geadviseerd vroegtijdig in overleg te treden met de gemeente.

"Landschappelijke inpassing is maatwerk en moet aansluiten bij de schaal en het karakter van het landschap."

5 Landschappelijke inpassing en kwaliteitsverbetering

5.1 Landschappelijke inpassing - Algemeen

Initiatiefnemers voor zonneparken moeten voorzien in een landschappelijk inpassingsplan. Het realiseren van deze landschappelijke inpassing zal als voorwaardelijke verplichting gekoppeld worden aan de omgevingsvergunning.

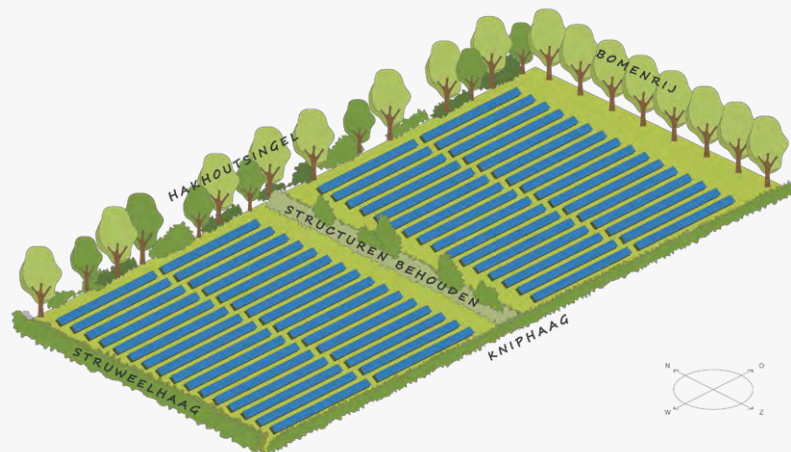
Landschappelijke inpassing is maatwerk en moet aansluiten bij de schaal en het karakter van het betreffende landschapstype. Bestaande landschappelijke (kavel)structuren zijn hierbij leidend. Bij het ontwerpen van zonneparken moet verder rekening gehouden worden met de bestaande landschaps- en bebouwingskarakteristieken zoals landschapselementen, beplantingssoorten, waardevolle historische bebouwing of beeldbepalende gebieden en de mate

van openheid. Daarnaast zijn de hoogte en oriëntatie van het zonnepark, de zichtlijnen vanuit de omgeving en eventuele afscherming door beplanting van minder fraaie delen belangrijke aandachtspunten. De hoogte van de constructies bedraagt maximaal 2 meter, tenzij uit de omgevinganalyse (onderdeel van de aanvraag) blijkt dat een hogere maat mogelijk is - al dan niet door te nemen landschappelijke inrichtingsmaatregelen - zonder dat dit ten koste gaat van de kenmerken en kwaliteiten van de omgeving.

In het vervolg van deze paragraaf wordt per landschapstype beschreven op welke wijze voorzien van worden in een hoogwaardige landschappelijke inpassing.

Voorbeelden van landschappelijke inpassing

Voorbeelden van landschappelijke inpassing oeverwal

5.2 Landschappelijke inpassing op de Maas- en Waaloeverwallen

De Waal- en Maasoeverwallen zijn landschappelijk fraai en recreatief zeer aantrekkelijk door de diversiteit, kleinschaligheid en de groene uitstraling. Het kleinschalige samenspel van bebouwingslinten, dorpen, weiden en boomgaarden in onregelmatige patronen is uitgangspunt bij nieuwe ontwikkelingen, evenals de zeer groene uitstraling door erfbeplanting, hagen en wegbeplantingen. Bij de realisatie van een nieuw zonnepark in het oeverwalgebied is de landschappelijke inpassing van groot belang. Om het kleinschalige karakter van de oeverwallen te behouden en te versterken zijn zonneparken op de oeverwal niet groter dan één kavel. De inpassing kan op verschillende manieren vorm krijgen:

- de aanleg van een houtsingel / bosje met gebiedseigen beplanting (o.a. hazelaar, wilg, els, veldesdoorn, haagbeuk, liguster, sleedoorn, hondsroos, egelantier of Gelderse roos);
- de aanleg van een bomenrij met gebiedseigen soorten (eik, kastanje, noot of hoogstamfruit);
- een gebiedseigen knip- en scheerhaag (veldesdoorn, liguster, beuk of meidoorn), evt. in combinatie met de aanleg van een recreatieve route;
- de aanleg van een natuurvriendelijke oever.

Specifiek voor de Waaloeverwallen:

- de aanleg van een windsingel (meidoorn, els);

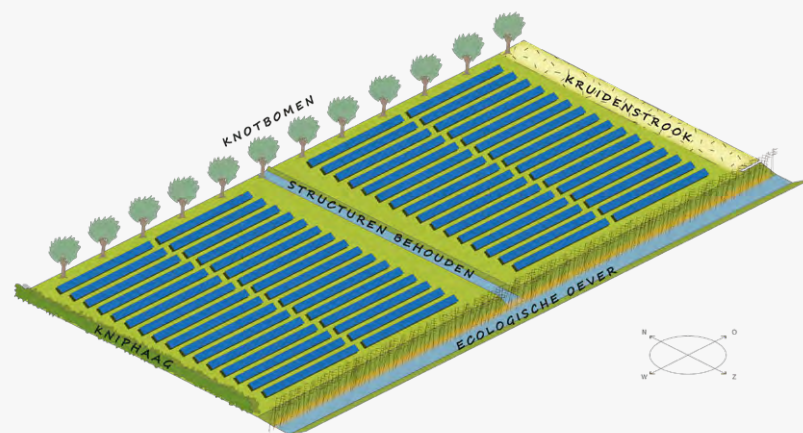
Specifiek voor de Maasoeverwallen:

- de aanleg van een uitgroeide (struweel)haag / maasheggen (meidoorn, sleedoorn, veldesdoorn, liguster, hondsroos, egelantier, zomereik, es, wilde peer);

Afhankelijk van de exacte locatie en reeds aanwezige landschapskenmerken en -structuren kan gekozen worden voor één of meerdere van de voorgenoemde wijzen van landschappelijke inpassing. Uitgangspunt is dat alle zijden van het zonnepark landschappelijk worden ingepast. De voorgenoemde opsomming is niet uitputtend. De landschappelijke inpassing van zonneparken is immers maatwerk; bespreek uw ideeën daarom met de gemeente. Voor meer inspiratie en informatie wordt verwezen naar het Landschapsontwikkelingsplan van de gemeenten Druten en Wijchen.

Voorbeelden van landschappelijke inpassing

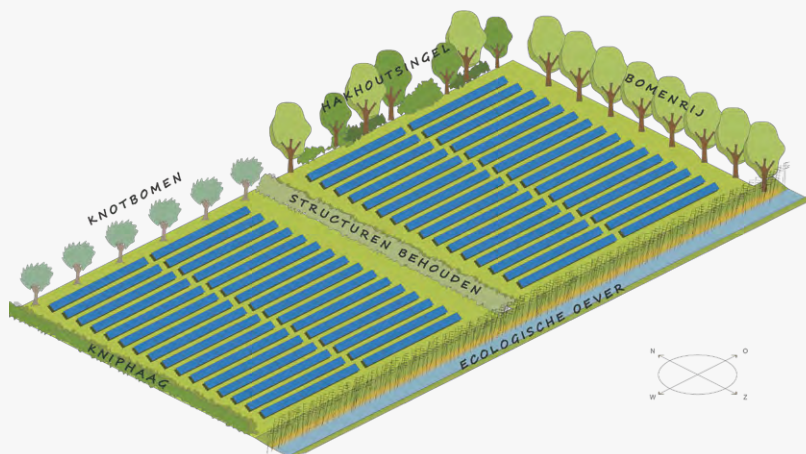
Voorbeelden van landschappelijke inpassing binnen de Maas- en Waalkommen

5.3 Landschappelijke inpassing binnen de Maas- en Waalkommen

De komgebieden worden gekenmerkt door grootschalige openheid, met name in contrast met de besloten oeverwallen en rivierduinen. Het ritme van lange rechte wegen met laanbeplanting en weteringen, alsmede de rechte kavels met repeterende maten, maken de Waalkommen overzichtelijk en herkenbaar. De verkaveling in de Maaskommen is minder grootschalig en bestaat meer uit blokken en strokken (overwegend) haaks op de Maas. De grootschaligheid van zowel de Maas- als Waalkommen, maakt het landschap geschikt voor relatief grootschalige zonneparken, mits deze op zorgvuldige wijze worden ingepast in het landschap. Zonneparken in de komgebieden hebben in principe de omvang van één kavel, zonneparken over meerdere kavels zijn mogelijk indien de openheid en bestaande landschappelijke structuur niet wordt aangetast. Bij de realisatie van een nieuw zonnepark in de komgebieden is de landschappelijke inpassing een belangrijk aandachtspunt. Dit kan op verschillende manieren vorm krijgen:

- De aanleg van brede zones (vochtig) kruidenrijk grasland;
- de aanleg van een natuurvriendelijke oever (met rietzoom);
- het aanbrengen van lange rechte bomenrijen met gebiedseigen soorten (populieren, wilgen en eventueel essen);
- het aanbrengen van knotbomen als afscherming (knotes, wilg en knotpopulier);
- het aanbrengen van een gebiedseigen knip- en scheerhaag (meidoorn) met een maximale hoogte van 1,20 m;
- evt. in combinatie met de aanleg van een recreatieve route.

Afhankelijk van de exacte locatie en reeds aanwezige landschapkenmerken en -structuren kan gekozen worden voor één of meerdere van de voorgenoemde wijzen van landschappelijke inpassing. Uitgangspunt is dat alle zijden van het zonnepark landschappelijk worden ingepast. De voorgenoemde opsomming is overigens niet uitputtend. De landschappelijke inpassing van zonneparken is immers maatwerk; bespreek uw ideeën daarom met de gemeente. Voor meer inspiratie en informatie wordt verwezen naar het Landschapsontwikkelingsplan van de gemeenten Druten en Wijchen.

5.4 Landschappelijke inpassing op de oude oeverwallen

Het oude oeverwallenlandschap wordt bepaald door oude rivierlopen en hun oeverafzettingen. De weidsheid van het gebied zorgt voor een sterk verwantschap met de (Maas)kommen, al is de verkaveling iets minder grootschalig, met onregelmatige vormen en afwisselend kleine en grotere percelen. Vanuit het Landschapsontwikkelingsplan is het ontwikkelingsdoel voor de oude oeverwallen het creëren van een halfopen landschap. De ontwikkeling van zonneparken kan door het toevoegen van landschapselementen bijdragen aan dit doel. Zonneparken op de oude oeverwallen hebben de omvang van minimaal één kavel. De landschappelijke inpassing is daarbij zoveel mogelijk geïnspireerd op het aanwezige reliëf en cultuurhistorische patronen. Dit kan op verschillende manieren vorm krijgen:

- de aanleg van een houtsingel / bosje met gebiedseigen beplanting (es, eik, iep en lindes);
- de aanleg van een natuurlijke (struweel)haag met gemengde soorten (meidoorn, sleedoorn, wilde roos, veldesdoorn, hazelnoot, knotbomen, hazelaar, wilde appel, peer);
- het aanbrengen van knotbomen als afscherming (knotes, wilg en knotpopulier);
- de aanleg van een recreatieve route (in combinatie met een gebiedseigen haag);
- de aanleg van een natuurvriendelijke oever (met rietzoom);

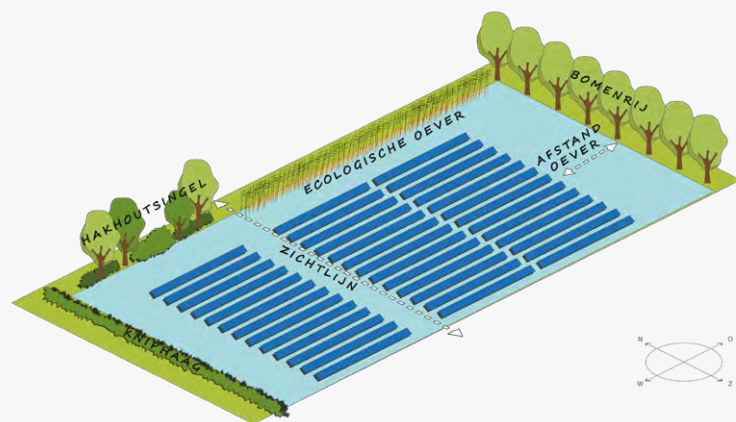
Afhankelijk van de exacte locatie en reeds aanwezige landschapkenmerken en -structuren kan gekozen worden voor één of meerdere van de voorgenoemde wijzen van landschappelijke inpassing. Uitgangspunt is dat alle zijden van het zonnepark landschappelijk worden ingepast. De voorgenoemde opsomming is overigens niet uitputtend. De landschappelijke inpassing van zonneparken is immers maatwerk; bespreek uw ideeën daarom met de gemeente. Voor meer inspiratie en informatie wordt verwezen naar het Landschapsontwikkelingsplan van de gemeenten Druten en Wijchen.

Drijvend zonnepark in Lingewaard

Voorbeelden van landschappelijke inpassing

Voorbeelden van landschappelijke inpassing binnen de Maas- en Waalkommen

5.5 Landschappelijke inpassing zonneparken op het water

Bij zonneparken op het water spelen verschillende aspecten een rol:

- De hoogte van de installatie op het water;
- de afstanden vanaf de oever;
- mogelijke zichtlijnen over het water.

Daarnaast zijn mogelijke bijgebouwen op het land een belangrijk aandachtspunt. De landschappelijke inpassing van een zonnepark op het water is langs de oever te plaatsen. Dit kan op verschillende manieren vorm krijgen:

- De aanleg van een natuurvriendelijke oever (met rietzoom);
- het aanbrengen van lange rechte bomenrijen met gebiedseigen soorten (populieren, wilgen en eventueel essen);
- het aanbrengen van knotbomen als afscherming (knotes, wilg en knotpopulier);
- het aanbrengen van een gebiedseigen knip- en scheerhaag (meidoorn) met een maximale hoogte van 1,20 m;
- evt. in combinatie met de aanleg van een recreatieve route.

Afhankelijk van de exacte locatie en reeds aanwezige landschapskenmerken en -structuren kan gekozen worden voor één of meerdere van de voorgenoemde wijzen van landschappelijke inpassing. Uitgangspunt is dat alle zijden van het zonnepark landschappelijk worden ingepast. Bij voldoende grote afstand van het zonnepark vanaf het oever kan hiervan worden afgeweken.

De voorgenoemde opsomming is overigens niet uitputtend. De landschappelijke inpassing van zonneparken is immers maatwerk; bespreek uw ideeën daarom met de gemeente. Voor meer inspiratie en informatie wordt verwezen naar het Landschapsontwikkelingsplan van de gemeenten Druten en Wijchen.

Naast de landschappelijke inpassing dient ook rekening te worden gehouden met de gevolgen voor flora en fauna in en rondom de waterplas. Het meenemen van ervaringen en onderzoeksresultaten bij andere zonneparken op water is een vereiste bij de realisatie van een dergelijke zonne-installatie.

5.6 Landschappelijke kwaliteitsverbetering

Naast een landschappelijke inpassing is in sommige gevallen tevens een kwaliteitsverbetering van het landschap gewenst. Bijvoorbeeld als het initiatief is gelegen in de randzone rivierduinen of wanneer watergebonden zonnepanelen worden gerealiseerd (een landschappelijke inpassing is in dat geval niet aan de orde). Een landschappelijke kwaliteitsverbetering houdt in dat uw initiatief moet bijdragen aan het verder versterken van de aanwezige kwaliteiten van het gebied. Dat kan direct grenzend aan het zonnepark, maar ook in de nabije omgeving. Het realiseren van deze kwaliteitsverbetering zal als voorwaardelijke verplichting in het bestemmingsplan verankerd worden of gekoppeld aan de omgevingsvergunning.

De gemeente ziet de volgende maatregelen als (landschappelijke) kwaliteitsverbetering:

Algemeen (toepasbaar binnen elk landschapstype)

- Het aanleggen van natuur- en landschapselementen zoals plas-draszones, poelen, kruiden- en faunarijke (vochtige) graslanden en bosjes.
- Het aanleggen van extensieve recreatieve voorzieningen zoals een nieuw wandel- of struinpad of het herstellen van een oud (kerk)pad; Voorzieningen als bankjes zijn zinvolle voorzieningen, mits ze op de juiste locatie geplaatst worden.
- Het behouden en restaureren van cultuurhistorisch waardevolle objecten/ beeldbepalende gebieden;
- Het slopen van ontsierende bebouwing en het verwijderen van verharding;
- Het verkleinen of opheffen van een niet-agrarisch bestemmingsvlak en/of een (agrarisch) bouwvlak c.q. aanduiding binnen een agrarisch bestemmingsvlak. Een voorbeeld hiervan is het verwijderen van de aanduiding intensieve veehouderij;
- Het aanleggen van extra waterberging ten behoeve van verbetering van de waterhuishouding (o.a. de aanleg van een poel).
- Het nemen van maatregelen voor instandhouding en verbetering van biodiversiteit.

▀ Voorbeelden van landschappelijke kwaliteitsverbetering

Waal- en Maasoeverwallen

- Het aanleggen van natuur- en landschapselementen zoals kwelbosjes met inheemse soorten (wilg en populier), boomgaarden met fruitbomen (hoogstam, zoals peer, appel, pruim en kers) en moestuinen.
- Het aanleggen van bosjes met inheemse soorten (Waaloeverwal: hazelaar, kornoelje, wilg, veldesdoorn, els, haagbeuk, liguster, sleedoorn, hondsroos, egelantier en Gelderse roos; Maasoeverwal: es, eik, iep en lindes).

Waal- en Maaskommen

- Het aanleggen van natuur- en landschapselementen zoals een (voormalige) eendenkooi (met populieren, wilgen, (knot-)es, elzen en riet) en grienden (wilg en es).

Oude oeverwallen

- Het aanleggen van natuur- en landschapselementen zoals solitaire bomen (wilg, walnoot, linde of eik) en boomgaarden met fruitbomen (hoogstam, zoals peer, appel, pruim en kers).

De voornoemde lijst van maatregelen is niet uitputtend. Kwaliteitsverbetering is immers maatwerk; daarom dient u voorafgaand aan de aanvraag contact op te nemen met de landschapsdeskundige van de gemeente. De gemeente hanteert als uitgangspunt dat circa 5% van de oppervlakte van het zonnepark wordt aangewend voor landschappelijke kwaliteitsverbetering. Indien een landschappelijke kwaliteitsverbetering ter plaatse niet mogelijk en/of wenselijk is, kan in overleg met de gemeente ook een kwaliteitsverbetering elders worden gerealiseerd.

Griend met knotbomen

(Herstel voormalige) eendenkooi

Natuuroever / plas-draszone

Poel

Hoogstamboomgaard

Bloemrijke zoom

Plas-dras zone (vochtig grasland)

Recreatieve route

6 Beoordeling van initiatieven

De gemeente staat onder voorwaarden positief tegenover de ontwikkeling van grondgebonden zonnepanelen in de op de beleidskaart 'Zonneparken' aangewezen kansrijke gebieden.

De gemeente heeft de voorkeur om - voorafgaand aan het principeverzoek - met de initiatiefnemer in gesprek te gaan over het initiatief. De gemeente wil in dit gesprek aan de voorkant randvoorwaarden en aandachtspunten meegeven en over het initiatief mee kunnen denken om zodoende tot een beter afgewogen en ingepast plan te komen.

6.1 Beoordelingscriteria

De beoordeling van de initiatieven vindt plaats op de volgende onderdelen:

Omgevingsdialoog

De omgevingsanalyse geeft inzicht in de overwegingen ten aanzien van de keuze voor een specifieke locatie van een initiatief. Verder wordt ingegaan op de wijze waarop de omgevingsdialoog met bewoners en belanghebbenden is vormgegeven en of zij (overwegend) positief staan tegenover het plan. Verder wordt inzage gegeven in welke wensen en behoeften uit de dialoog naar voren zijn gekomen en verwerkt. Daarbij wordt belanghebbenden de mogelijkheid geboden om te participeren in het project. Onderdeel van de omgevingsdialoog is ook om inzage te geven in de eventuele effecten van een zonnepark op de landbouwstructuur en het energienetwerk.

Landschappelijke analyse en inpassingsontwerp

De gemeente Druten en Wijchen hechten grote waarde aan een kwalitatief hoogstaand landschapsplan. De analyse en het ontwerp geven in woord en beeld aan waar de locatiekeuze op is gebaseerd (mede in relatie tot het landschap en eventuele andere in voorbereiding zijnde zonneparken) en op welke wijze het zonnepark is ingepast in het landschap (*aansluitend bij* het landschapstype en -structuur, *rekening houdend met* zichtlijnen, de overgang tussen stad en ommeland en de overgang tussen landschapstypen). Deze beleidsvisie geeft hiervoor richtlijnen aan, maar er wordt nadrukkelijk ook een beroep gedaan op de creativiteit van de initiatiefnemers. De inpassing van een zonnepark blijft

maatwerk. Het voldoen aan alle voorwaarden op het niveau van deze beleidsvisie hoeft vanwege eventuele locatiespecifieke omstandigheden op het niveau van een initiatief niet per definitie te leiden tot de meest optimale inpassing. De gemeenten Druten en Wijchen behouden zich het recht om wel/niet mee te werken aan een initiatief, waarbij de locatiekeuze en de wijze waarop het initiatief wordt ingepast in het landschap van doorslaggevende betekenis zijn.

De gemeente stimuleert dubbelgebruik bij de realisatie van een zonnepark. Initiatiefnemers maken inzichtelijk wat de combinatiemogelijkheden zijn met natuur, recreatie, landschap, biodiversiteit en klimaatadaptatie. Ook een mogelijke toekomstige combinatie met andere vormen van energieopwekking horen hierbij. De initiatiefnemer maakt daarnaast inzichtelijk wat de betekenis is voor de agrarische structuur en het energienetwerk.

Levenscyclusplan

De levensduur van een zonnepark is 15 tot 25 jaar. Een zonnepark wordt door de gemeenten Druten en Wijchen dan ook als tijdelijke functie gezien. Derhalve moeten initiatiefnemers een plan presenteren voor de gehele levenscyclus van het initiatief. In dit plan wordt aangegeven hoe om wordt gegaan met aanleg, onderhoud, beheer, afbraak en recycling bij levenseinde van het initiatief. Initiatiefnemers leveren dit plan aan bij hun aanvraag omgevingsvergunning. In dit plan dient ook aandacht geschonken te worden aan duurzaam materiaalgebruik.

Draagvlak & participatie

De basis van het beleid is het streven naar een goede verdeling van 'lusten' en 'lasten'. Door de opbrengsten zoveel mogelijk in de omgeving terug te laten vloeien, kunnen de bewoners en belanghebbenden ook daadwerkelijk (financieel) profiteren van de lokaal opgewekte duurzame energie (streven is 50% participatie conform Energieakkoord). Dit zal ook de maatschappelijke acceptatie vergroten. Aan initiatiefnemers wordt gevraagd te onderbouwen op welke wijze zij daar vorm aan geven en in welke mate. Gedacht kan worden aan:

- Een bijdrage aan een omgevingsfonds (€/kWh) waarmee duurzame, landschappelijke en/of maatschappelijke projecten worden gerealiseerd. De hoogte van de bijdrage aan het fonds kan van project tot project verschillen

en is afhankelijk van de grootte van het zonnepark en betrokken stakeholders. Ook kan sprake zijn van een directe bijdrage aan een specifiek project of (maatschappelijke) functie.

- Het betrekken van een lokale energiecoöperatie, bijvoorbeeld door de mogelijkheid te bieden dat zij kunnen mee-investeren en een aandeel in het zonnepark verwerven. In welke mate kunnen inwoners, bedrijven e.d. (deels of geheel) eigenaarschap worden en een uitkering van rendement of korting op de energierekening krijgen? Van belang is dat dit zonder sociale uitsluiting toegankelijk is (elk aandeel moet welkom zijn).
- Compensatieregelingen voor omwonenden en gesocialiseerde grondcontracten, mede om planschade te voorkomen.

De keuze voor een bepaald pakket van maatregelen blijft ook voor dit aspect maatwerk. Daar waar dergelijke regeling in de windsector meer gemeengoed zijn, worden voor zonneparken de eerste voorzichtige stappen gemaakt. De gemeenten zijn zich er uiteraard van bewust dat sprake moet blijven van een gezonde business-case.